

Utbildningsinspektion i Skönsbergs skola grundskola F–9, särskola F–10

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Skönsbergs skola	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	55
Förskoleklass	15
Grundskola	263
Särskola	12

Utbildningen vid Skönsbergs skola omfattar förskoleklass till och med årskurs 9. Vid skolan finns träningsklasser med elever mottagna i särskolan samt två resursklasser varav den ena resursklassen är distriktsövergripande och den andra är kommunövergripande. Under detta läsår ingår den distriktsövergripande resursklassen i skolans befintliga klasser och använder vid behov en egen undervisningslokal. Tre av skolans elever läser på prov i sex månader efter särskolans kursplan varav en elev är erbjuden mottagande i särskola. Ytterligare en elev är erbjuden mottagande i särskola men läser inte efter särskolans kursplan. Det finns två fritidshem vid skolan, Diamanten F-1 och Kristallen från årskurs 2.

Inom Skönsbergsområdet bor ett stort antal familjer med utländsk bakgrund vilket också avspeglar sig i skolans elevgrupper. Av skolans 263 elever är 113 berättigade till modersmålsundervisning. Upptagningsområdet består av flerfamiljshus.

Skolans verksamheter finns i många byggnader och är delvis utspridda. Den kommunövergripande resursgruppen är belägen i en liten paviljong. Tränings-skolan som tidigare funnits i en paviljong på skolgården har nu, på grund av mögelskador, tvingats flytta till en före detta förskolelokal i ett annat område cirka en kilometer från skolan. Skolan har en nybyggd och rymlig idrottshall som samnyttjas med annan verksamhet.

Skolans pedagogiska personal är huvudsakligen organiserad i årskursvisa arbetslag

Utemiljön består av asfalterad yta, litet naturområde samt boll- och lekplaner.

Eleverna i träningskolan har skolskjuts, övriga elever bor i närområdet.

Det finns ingen namnskylt på någon av skolbyggnaderna.

Genomförandet av inspektionen i Skönsbergs skola

Skolverket sände den 30 april 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Skönsbergs skola har bestått av undervisningsrådet Eva Edlund samt experten Ola Dahlgren. Besök i Skönsbergs skola inleddes den 21 september och avslutades den 23 september 2004.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder

som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Skönsbergs skola, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Skönsbergs skola genomfördes intervjuer med elever i årskurs 6 och 9, föräldrar, personal i förskoleklass, grundskola, särskola och resursklass, skolans arbetsmiljögrupp bestående av elevvårdspersonal samt rektorer. Enkätfrågor ställdes med hjälp av handdatorer till all personal och elever i årskurs 6 och 9. Lektioner besöktes i förskoleklass, träningsskoleklass samt årskurs 2, 6 och 9. Under besöket fördes också spontana samtal med annan personal och elever på skolan.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

I Skönsbergs skola är stämningen vid inspektionsbesöket trivsamt, både bland elever och personal, såväl i klassrum som i skolans gemensamma utrymmen. En del klotter förekommer men enligt eleverna och personalen sker detta i de flesta fall på helgerna. Vid intervjuerna framkommer att de yngre eleverna känner sig trygga i sina klassrum men inte på rasterna. Majoriteten av eleverna i årskurs 6 - 9 som besvarat Skolverkets enkätfrågor känner sig inte mobbade, 85 procent i årskurs 6 och 95 procent i årskurs 9. I förskoleklass och i träningsskolan förekommer ingen mobbning och skolan arbetar dagligen med värdegrundsfrågor såsom vara en god kamrat och se varandra i ögonen. Enligt personalen förekommer ett tufft språkbruk mellan elever födda i Sverige och elever med utländsk bakgrund även om förbättring skett denna termin. Vidare nämner personalen att en del elevers hemförhållande upplevs som otrygga av eleverna själva.

Personalen bemöter det tuffa språkbruket direkt då det uppmärksammas. Det samma gäller då mobbning upptäcks. Läraren/handledaren agerar direkt och vidtar lämpliga åtgärder med stöd av de aktuella handlingsprogrammen. Föräld-

rarna framhåller att skolan arbetar aktivt med värdegrundsfrågor samt att stämningen vid skolan förbättrats från föregående läsår. Utifrån de besvarade enkätfrågorna trivs eleverna i årskurs 6-9 i sin skola och de känner sig också trygga. 95 procent av eleverna i årskurs 6 och 91 procent av eleverna i årskurs 9 anger att de trivs och känner sig trygga i sin skola.

I Skönsbergs skolas kvalitetsredovisning redovisas inga mätbara resultat av trygghet, trivsel och inflytande för eleverna. Däremot beskrivs det i termer av "ömsesidig respekt", "trevlig atmosfär" och "medveten träning av elever i frågor om ansvar och inflytande". Dokumentet hänvisar till Sundsvalls kommuns kvalitetsredovisning år 2003.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att Skönsbergs skola når godtagbara resultat i arbetet med normer och värden.

Skolan bör arbeta mer förebyggande mot mobbning och kränkande behandling, framför allt när det gäller trygghet för de yngre eleverna.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

I Skönsbergs skolas kvalitetsredovisning betonas vikten av att se eleverna ur ett helhetsperspektiv där alla aktiviteter på skolan är kunskapsinhämtning och lärande. Vid inspektionsbesöket visade sig detta vara ett synsätt som genomsyrar verksamheten.

För eleverna i årskurs 6-9 presenteras målen i de olika ämnena vid terminsstarten i ett så kallat "kickoff-samtal" då elev, föräldrar och lärare träffas.

Enligt de resultat som finns tillgängliga i officiell statistik uppvisar eleverna vid Skönsbergs skola sämre resultat vad gäller slutbetyg i årskurs 9 än riksgenomsnittet och snittet av skolorna i Sundsvalls kommun. Genomsnittliga meritvärdet år 2003 var 174,9 poäng (riksgenomsnittet 205,4 och snittet av skolorna i Sundsvalls kommun 199,2). Fördelat på elever med utländsk bakgrund och svensk bakgrund var motsvarande värde 166,8 respektive 178,9 (riksgenomsnittet var 188,8 respektive 208,1 och snittet för skolorna i Sundsvalls kommun var 185,9 respektive 200,3). Meritvärdet för eleverna i Skönsbergs skola har kontinuerligt försämrats från år 1999 till år 2002. För år 2003 ses en viss förbättring.

Enligt de resultat inspektörerna fick ta del av för år 2004 saknar 25 procent av eleverna slutbetyg i något av ämnena svenska, engelska eller matematik. År 2003 var motsvarande siffra 37 procent. Även här ses en viss förbättring av resultaten.

Nationella prov genomförs i årskurs 5 och 9. Enligt den sammanställning som Sundsvalls kommun gjort når 35 procent av eleverna i årskurs 5 inte kunskapsmålen i ämnena svenska, engelska eller matematik år 2004. Motsvarande siffror

för år 2003 var 13 procent och för år 2002 17 procent. För årskurs 9 finns ingen liknande sammanställning inom kommunen eller i Skolverkets databaser. Enligt de uppgifter som inspektörerna tagit del av när det gäller nationella prov för år 2004 klarar inte 41 procent av eleverna kunskapsmålen i svenska, 42 procent i matematik och 23 procent i engelska. Inspektörerna finner att skolan utarbetar åtgärdsprogram för alla elever som inte når godkända resultat.

Enligt en undersökning, gjord av en av rektorerna vid kommunens interna rekryteringsutbildning, klarar elever från Skönsbergs skola sig bra i gymnasieskolan. De fullföljer sina utbildningar. Inspektörerna har tagit del av undersökningen.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att elevernas resultat avseende kunskaper inte är av godtagbar kvalitet. Resultaten relateras till kursplanerna och till läroplanens mål att sträva mot.

En viss förbättring kan utläsas i statistiken både när det gäller en ökning av meritvärdet samt antalet elever som når målen i årskurs 9 dock enbart under det senaste läsåret.

Skolan måste förbättra kunskapsresultaten så att fler elever får godkända resultat.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

I Skönsbergs skola arbetar personalen aktivt och förebyggande mot mobbning och kränkande behandling. Som exempel kan nämnas kompisamtal, "Livsviktigt", "Charlietimmen" och "Friends", ett kamratstödarsystem som skolan nu ska starta med. Det finns elevskyddsombud, två elever från varje klass i årskurs 5 till 9, som träffas en gång i veckan tillsammans med de fackliga skyddsombuden. Syftet med träffen är att larma om mobbning eller andra företeelser inträffar på skolan. Rektorn medverkar två gånger per termin.

Skolan har en arbetsmiljögrupp som består av rektorerna, skolsköterskan, sociologen och de fackliga representanterna. Den är tillika skolans elevhälsoteam. Gruppen, som träffas en gång i månaden, har till uppgift att lyfta arbetsmiljöfrågor, både för elever och för personal, på ett mer övergripande plan. Alla uppkomna mobbningsfall ska rapporteras till arbetsmiljögruppen. Gruppen reviderar skolans handlingsprogram mot mobbning och kränkande behandling samt skolans krisplan. Den är också skolans krisgrupp. Utifrån en uppkommen situation, som utspelats på skolan, har gruppen även utarbetat ett handlingsprogram vid hot, våld och trakasserier. Handlingsprogrammen är tydliga och konkreta, anger steg för steg tillvägagångssättet för de inblandade. Dock saknas

förebyggande åtgärder i handlingsprogrammet mot mobbning och kränkande behandling. Den nämner inte heller andra former av kränkningar som kan förekomma eller när vuxen kränker elev. Handlingsprogrammet mot mobbning är känt av elever och föräldrar.

Personalen arbetar förebyggande och konsekvent för att motverka det tuffa språkbruk som ibland förekommer. Samtal förs både direkt då en situation uppstår och i organiserad form som exempelvis kompissamtal. Personalen upplever att språkbruket mellan elever födda i Sverige och elever med utländsk bakgrund har förbättrats denna termin. Även språket mellan de yngre och de äldre eleverna har blivit bättre.

I skolans upptagningsområde är ett flertal olika samhällsinstanser inkopplade. Skolan medverkar aktivt med socialtjänsten, närpolisen, brottsförebyggande rådet, barnavårdscentralen. Ett arbete som enligt flertalet intervjuer är av stor vikt bland annat för elevens lärande.

Elevinflytandet på skolan i form av klass- och elevråd finns men är av varierat slag. Årskurserna 2 och 6 har klassråd en gång i månaden med ordförande och sekreterare. I årskurs 9 förekommer inget formellt klassråd men klassen samlas vid behov. Elevråd finns, ett för årskurs 1-5 och ett för årskurs 6-9. Formerna är kända av eleverna.

Gemensamma trivseregler finns nedskrivna för hela skolan. De är utarbetade i samverkan med elevrådet, handledargruppen samt skolrådet och finns uppsatta i klassrummen. Eleverna känner till reglerna. I förskoleklassen är reglerna en ständig källa till samtal exempelvis vid samlingar.

Skolråd finns med föräldrarepresentanter från de olika klasserna. De har bland annat startat skolans informationsblad som skickas ut till föräldrarna tre gånger per år, utökat skolmaten med en salladsbuffé och medverkat till att få ett övergångsställe utmed skolvägen. Just nu har de ordnat en läsläsningssgrupp där alla elever som vill ska få hjälp med sina läxor. Skolrådet har inte varit delaktigt i kvalitetsredovisningen eller vid upprättandet av skolans planer, förutom handlingsplan vid skadegörelse och förstörelse.

I Skönsbergs skola förekommer täta kontakter mellan hemmet och skolan. Personalen anser att det är en nödvändighet utifrån bostadsområdets struktur men man har ändå svårt att nå alla föräldrar. Personalen har mycket telefonkontakt med föräldrar. Uppslutningen på föräldramötena är oftast låg, förutom i förskoleklassen och i träningsskolan där alla föräldrar brukar delta. Kontaktböcker, en daglig länk mellan hemmet och skolan, finns i träningsskolan och även i årskurserna 6-9 och i den kommunövergripande resursgruppen där de kallas loggböcker.

På grund av de många hemspråken är tolkar en nödvändighet vid de olika träffarna som skolan genomför.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att arbetet med arbetsmiljö och delaktighet håller god kvalitet.

Handlingsprogrammet mot mobbning och kränkande behandling bör vidgas och fördjupas till att omfatta förebyggande åtgärder, andra former av kränkningar som kan förekomma samt perspektivet när vuxen kränker elev,

Elevinflytandet i årskurs 9, med avseende på skolgemensamma frågor, bör utvecklas.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

I Skönsbergs skola har rektorerna och personalen arbetat med att anpassa de nationella kursplanernas mål till den egna verksamheten och till eleverna i skolan. Detta arbete har utförts i tvärgrupper från förskoleklass till årskurs 9. Träningsskolan har utarbetat ett eget dokument med utgångspunkt i den nationella kursplanen för särskolan. Dessa dokument används i verksamheten. Inspektörerna uppfattar dokumenten som ett stöd i arbetet med de individuella studieplanerna.

Skolan deltar i det nationella projektet "Försöksverksamhet med utbildning utan timplan i grundskolan". Den garanterade undervisningstiden för grundskolan utgör ramen. Skolan är på väg mot att arbeta med ett mer processinriktat arbetssätt. Syftet är bland annat att i större utsträckning möjliggöra ämnesövergripande arbeten. Ett led i detta arbete är det gemensamma projektet "En lärande organisation" som all personal deltar i. Eleverna i årskurserna 6-9 har också fått längre arbetspass som benämns EA (eget arbete) eller IA (individuellt arbete) på schemat.

Individuella studieplaner ska utarbetas för alla elever i hela skolan. Lärarna har kommit olika långt i det arbetet. I årskurserna 1-5 utarbetas dessa tillsammans med föräldrar vid utvecklingssamtalet då även en tid för uppföljning bestäms. Träningsskolan och den kommunövergripande resursgruppen utarbetar också individuella studieplaner till varje elev.

Utvecklingssamtal sker en gång per termin, ibland oftare när behov finns, och föregås av en trivsel- och trygghetsenkät som eleverna får fylla i. I träningsskolan visas, till föräldrar och elev, en PowerPoint presentation av eleven i den egna skolmiljön för att eleven ska bli mer delaktig i samtalet. Vid terminsstarten i årskurs 6-9 genomför läraren/handledaren tillsammans med elev och föräldrar ett "kickoff-samtal" då målen i de olika ämnena går igenom. Vid intervjuerna framkom att elever, föräldrar och personal är nöjda med formerna för utvecklingssamtal.

I årskurserna 6-9 arbetar man efter ett handledningssystem som innebär att varje lärare/pedagog ansvarar för 7-10 elever i klassen. Läraren är elevens handledare och gruppen träffas tre gånger i veckan då de går igenom planeringen av elevens egna arbeten under kommande vecka, elevrådsfrågor, trivsel och trygg-

hetsfrågor. Vid inspektionsbesöket fick inspektörerna vid ett handledningstillfälle ta del av en återkoppling från elevrådet till årskurserna 6 respektive 9. Handledaren är den som ansvarar för alla frågor som rör eleverna i gruppen, som exempelvis utarbetande av åtgärdsprogram.

Elevvårdskonferens (EVK) finns för en del elever i behov av särskilt stöd. Rektorn sammankallar, protokoll skrivs och datum för uppföljning fastställs på mötet. Vid EVK medverkar elev, föräldrar, rektor, specialpedagog, sjuksköterska, kurator och lärare/handledare. Ibland deltar även barn- och ungdomspsykiatri (BUP). Träningskolan deltar i habiliteringskonferens för eleven tillsammans med föräldrar samt personal från barn- och ungdomshabiliteringen. En åtgärd som EVK kan besluta om är upprättande av åtgärdsprogram. Vid personalintervjuerna framkom att det råder en oklarhet om när EVK används.

Åtgärdsprogram upprättas av läraren/handledaren, specialpedagogen, eleven och föräldrarna. För de yngre eleverna kan det föregås av att specialpedagogen gör tester. För elever i årskurs 6-9 görs screeningar av olika slag i samverkan mellan handledare, specialpedagog och lärare i svenska som andra språk (SSA lärare). I de åtgärdsprogram som inspektörerna tagit del av finns både exempel där stort ansvar läggs på elev och föräldrar för att målet/målen ska nås. I andra exempel vilar tyngdpunkten på den pedagogiska undervisningen i skolan. Alla elever som behöver får extra stöd och det kan ske i klassen, i en mindre grupp eller enskilt tillsammans med specialpedagog.

Det finns inga gemensamma betygskriterier utarbetade i Sundsvalls kommun. Alla skolor utarbetar sina egna betygskriterier, så även Skönsbergs skola. Personal i årskurs 9 anser sig vara tuffa vid betygssättning.

Vid besök i verksamheten träffade inspektörerna trevliga, glada och spontana elever. Prov på varierad undervisning visades såsom temaarbete, eget arbete, bollspel utomhus och handledarträffar.

I träningskolan arbetar personalen aktivt med datorstöd i undervisningen. Elever ges bland annat möjlighet att själva kommunicera med hjälp av flexiboard, en styrplatta med överlägg som är kopplad till datorn. De har också kommit långt med att pedagogiskt använda digitala bilder. Som exempel kan nämnas "Livsboken", en portfolio över elevens tid på skolan. Verksamheten är väl strukturerad efter elevernas behov.

Den kommunövergripande resursgruppens verksamhet har en väl anpassad pedagogik och skoldagen har en tydlig struktur för eleverna. De arbetar mycket med seriesamtal och sociala berättelser. Under arbetspassen använder man sig av belöningssystem för att motivera eleverna. Även datorer och miniräknare förekommer i undervisningen, liksom massage för avslappning och "bandbok" för avkoppling.

En lugn atmosfär råder i förskoleklassen vars verksamhet är väl anpassad till förskolebarn. Man arbetar efter ett fast veckoschema där små förändringar kan förekomma som exempelvis teaterbesök. Två gånger i veckan har barnen lek och idrott med en idrottslärare och en gång i veckan träffar de en musikpedagog.

I årskurserna 1-5 satsas mycket på läsinläring, skrivning och matematik, ett arbete som lärarna redan ser resultat utav.

Vid föräldraintervjun framkommer att eleverna som kommer från Korsta skola, med mer traditionellt styrd undervisning, har svårt att axla det ansvar som de egna arbetspassen innebär.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att Skönsbergs skolas pedagogiska verksamheter och undervisning är av god kvalitet.

Elevvårdskonferensens betydelse för elever i behov av särskilt stöd bör klargöras för all personal på skolan.

Skönsbergs skola bör samverka med Korsta skola och delge varandra skolornas olika arbetssätt för att underlätta övergången för de elever som kommer till Skönsbergs skola i årskurs 6.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskilds rättsäkerhet.

Sundsvalls kommun har organiserat verksamheten inom barnomsorg och skola i sex olika distrikt under ledning av var sin distriktschef. Varje distrikt består av 6 till 12 skolor. Centralt finns en direktör för barn- och utbildningsförvaltningen med ett övergripande ansvar för barnomsorg och skola. Distriktscheferna ska driva utvecklingsfrågor och vara ett stöd för rektorerna. En viktig uppgift är att samordna kontakter och förmedla information mellan förvaltningsledningen och rektorerna.

I Skönsbergs skola, som är belägen i Haga/Skönsbergs distriktet, leds verksamheten av två skolledare. En av rektorerna har ansvar för förskoleklass, tränings-skola och årskurserna 1-5. Den andra rektorn ansvarar för årskurserna 6-9, de båda resursgrupperna samt skolmåltidspersonal och vaktmästare. De har arbetat ihop i ett år som rektorer och är båda nya i rollen som skolledare. Rektorerna beskriver skolan som en färgstark skola när det gäller elever och personal, en skola med mycket vilja att hitta lösningar och i ständig utveckling.

Från detta läsår har rektorerna ändrat arbetslagsindelningen för personalen till årskursvisa arbetslag förutom för förskoleklass- årskurs 1 samt årskurs 4-5. Träningsskolan och den kommunövergripande resursgruppen är egna arbetslag. Flertalet av personalen och föräldrarna är nöjda då man upplever att lärarna har bättre kännedom om sina elever nu än tidigare. Arbetslagen träffas en gång i veckan. Det förekommer också horisontella arbetslagsträffar för årskurs 6-9 en gång i veckan. Mötestid är också avsatt en gång i veckan för de olika projekt-

grupperna i vilka personalen ingår. Tre gånger per termin träffas all personal på hela skolan.

Det finns en arbetsplan som kallas för utvecklingsplan. Den är en sammanställning av de områden/utvecklingsarbeten som skolan arbetar med. Utvecklingsplanen har reviderats av personalen och rektorerna och är delvis känd av föräldrarna. Enligt rektorerna och personalen är en omarbetning av arbetsplanen på väg att göras.

Kvalitetsredovisningen är ett dokument som rektorerna utarbetar utifrån rubriker som kommer från förvaltningsledningen. Redovisningen skickas sedan till distriktschefen för sammanställning. Den har inget samband med skolans arbetsplan. Rektorerna följer den av kommunen angivna mallen för utarbetande av kvalitetsredovisning. Flertalet av personalen känner till kvalitetsredovisningen men för elever och föräldrar är den ett okänt dokument. Inspektörerna upplever att det finns brister i kommunikationen avseende kvalitetsarbetet såväl mellan förvaltningsledningen och rektorerna som mellan rektorerna och personalen.

Skolan bedriver en rad utvecklingsprojekt/arbeten där all personal ingår och som finns beskrivna i utvecklingsplanen och kvalitetsredovisningen. Som exempel kan nämnas "Individuell planering och dokumentation" i samarbete med Myndigheten för skolutveckling, "En lärande organisation" i samarbete med Karlstads universitet, "Att utforma åtgärdsprogram" i samarbete med Specialpedagogiska institutet, "SPAN-projektet" flexibel prao för årskurs 6-9, "Röda tråden grupper" pedagogik från förskoleklass till årskurs 9, "Det ämnesövergripande perspektivet" från förskoleklass- årskurs 5 samt från årskurs 6-9.

Det framkommer vid föräldra- och personalintervjuerna att skolans verksamhet under det föregående läsåret fått en tydligare struktur. Många utvecklingsprojekt som är på gång håller nu på att genomföras i verksamheten. Som exempel kan nämnas gemensam mall för åtgärdsprogram, "SPAN-projektet" samt individuella studieplaner för eleverna. Personalen upplever att rektorerna är lättillgängliga och goda lyssnare. Personalen i den kommunövergripande verksamheten saknar ledningens stöd och delaktighet i sitt arbete.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att Skönsbergs skolas ledning, och styrning håller en godtagbar kvalitet.

Skolan bör utveckla arbetet med arbetsplanen och kvalitetsredovisningen. Dokumenten bör också göras kända för all personal och alla föräldrar.

Rektorn bör bli mer delaktig i den kommunövergripande resursgruppens verksamhet.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

I Skönsbergs skola informeras föräldrarna om skolans verksamhet och elevernas rättigheter och skyldigheter via föräldramöten, skolråd, informationsmaterial, utvecklingssamtal, loggböcker, mail. Även information på andra språk samt tolkhjälp förekommer. Vid föräldraintervjun framkommer att flertalet föräldrar är nöjda med informationen.

Många elever i Skönsbergs skola är berättigade till modersmålsundervisning, närmare bestämt 113 av skolans 263 elever. Av dessa elever får 64 stycken undervisning i sitt modersmål. Modersmålslärarna, som organisatoriskt tillhör Modersmålscentrum i Selångers distrikt, kommer till skolan och bedriver undervisning i grupper av 2- 10 elever. I övrigt sker ingen samverkan med Skönsbergs skola. Tillgången på modersmålslärare bedöms vara god. Det finns ingen förberedelseklass vid skolan.

57 av skolans elever har svenska som andra språk. I skolan finns fyra lärare som undervisar i svenska som andra språk. Undervisningen bedrivs i grupp men kan också ske enskilt vid behov.

Elevers val går inte att identifiera på elevernas schema. Vid intervjuerna med rektorerna och med personalen framkommer att det ingår i de egna/individuella arbetspassen. Enligt eleverna ger de egna/individuella arbetspassen tid för att färdigställa och slutföra påbörjade moment i de olika ämnena. Inspektionen visar att inget särskilt arbetspass finns avsatt för elevers val.

I Skönsbergs skola påbörjas elevernas språkval i årskurs 6. Eleverna får välja mellan tyska, spanska och franska. Som alternativ kan eleverna välja engelska eller svenska.

Den äldre skolbyggnaden är i två plan och det finns ingen hiss. En elev med rörelsehinder från träningsskolan kan inte delta i bild och musikundervisning på grund av att lokalen inte är tillgänglig för rullstolsburna elever. För att komma in i matsalen får eleven använda köksingången som är i markplan. Eleven får all undervisning i sina ordinarie lokaler.

Skolan har anställt en studie- och yrkesvägledare som arbetar halvtid och har ett nära samarbete med lärarna och handledarna på arbetsplatserna. Det är studie- och yrkesvägledaren som har byggt upp SPAN, flytande prao, som ska komma

att innefatta elever från årskurs 6-9. Uppgiften att hitta bra handledare i olika sektorer vilar på studie- och yrkesvägledaren. Detta arbetssätt, att få in arbetslivserfarenhet i undervisningen, upplevs som positivt av de flesta. Studie- och yrkesvägledaren har också en god uppfattning om elevernas kunskaper och ger information inför gymnasievalet.

Vid personalintervjuerna med särskolans personal framkom att övergångarna mellan den obligatoriska särskolan och gymnasiesärskolan är oklara.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att Skönsbergs skolas genomförande av elevens val inte är förenlig med grundskoleförordningen. I övrigt bedöms tillgången till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning vara av godtagbar kvalitet.

Skolan bör vara tillgänglig för alla elever, vilket inkluderar de elever som är rullstolsburna.

Övergångarna mellan den obligatoriska särskolan och gymnasiesärskolan bör förtydligas.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

När det gäller resursfördelning är skolans principer att de elever som har störst behov ska erhålla störst resurs. Personaltätheten är god och personalen har en adekvat utbildning. Det sker ständigt en viss personalomsättning. I Skönsbergs skola är resurserna totalt sett goda.

Vid inspektionen framkommer att skolans budget upplevs vara stram. Under innevarande hösttermin råder inköpstopp. Även budget för underhåll av skolans lokaler är återhållsam.

Alla arbetslag samverkar i utvecklingsprojekten "Individuell planering och dokumentation" samt "En lärande organisation från förskoleklass till årskurs 9" i vilket hela distriktet samverkar.

Personalen i den kommunövergripande resursgruppen anlitas som föreläsare av andra skolor i kommunen samt även i andra kommuner. Även personal från träningsskolan har haft utbildningar för annan personal när det gäller datorstöd till elever med funktionshinder. Vid intervjun framkom att personalen i särskolan saknar nätverksträffar för personal i Sundsvalls kommun som arbetar med särskoleelever.

I och med omorganisationen till årskursvisa arbetslag har alla elever ett hemklassrum, vilket upplevs positivt av föräldrar, personal och de flesta elever. Klassrummens inredning varierar men inspektörerna noterade att flertalet av rummen i den äldre byggnaden var rymlig men också kala och saknade elevarbeten. Flertalet av dem är i behov av upprustning. Personalen har själva bidragit

med upprustning av vissa rum. I träningsskolans lokaler var, av förståeliga skäl, det mesta nedpackat i flyttkartonger eftersom man vid terminsstarten bytt lokaler. Utemiljön är anpassad efter förskolebarn och inte funktionell för äldre träningsskoleelever. Klassrummen för årskurs 2-5 var små men trivsamma. Det samma gäller förskoleklass och den kommunövergripande resursgruppen.

Det finns inget gemensamt uppehållsrum på skolan. Däremot finns en stängd cafeteria som tidigare fungerat som uppehållsrum. Skolan ska med hjälp av personal från fritidsgården få till stånd en öppning av cafeterian.

Den nybyggda idrottshallen är stor, rymlig och modern. Samtliga klasser/grupper är flitiga användare av den. Den samnyttjas även med annan verksamhet.

Läromedel och annan utrustning bedöms vara tidsenliga. Träningsskolan och den kommunövergripande resursgruppens personal tillverkar en del läromedel själva. Det finns en datasal i den äldre skolbyggnaden och en i skolbyggnaden för årskurs 2-5. Förskolan, träningsskolan och den kommunövergripande resursgruppen har egna datorer.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att verksamhetens ges goda förutsättningar för att nå de mål som anges i läroplaner och kursplaner. Inom skolan görs prioriteringar som gagnar elever i behov av särskilt stöd.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Skönsbergs skola övergripande är av god kvalitet. Personalens engagemang och synsätt, där elevernas lärande ses ur ett helhetsperspektiv, genomsyrar skolans verksamhet. Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- skolan bör arbeta för att öka tryggheten för de yngre eleverna,
- skolan måste förbättra kunskapsresultaten så att fler elever får godkända resultat,
- handlingsprogrammet mot mobbning och kränkande behandling bör vidgas och fördjupas samt bli känt av föräldrarna,
- elevinflytandet i årskurs 9 bör utvecklas,
- elevvårdskonferensens betydelse för elever i behov av särskilt stöd bör klargöras för all personal på skolan,
- Skönsbergs skola bör samverka med Korsta skola och delge varandra skolornas olika arbetssätt för att underlätta övergången för de elever som kommer till Skönsbergs skola i årskurs 6,
- skolan bör utveckla arbetet med arbetsplanen och kvalitetsredovisningen. Dokumenten bör också göras kända för all personal och alla föräldrar,
- rektorn bör bli mer delaktig i den kommunövergripande resursgruppens verksamhet,
- skolan bör vara tillgänglig för alla elever vilket inkluderar de elever som är rullstolsburna samt

- övergångarna mellan den obligatoriska särskolan och gymnasiesärskolan bör förtydligas.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Elevens val genomförs inte enligt bestämmelserna (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).

Datum	Ort
2005-06-20	Umeå

Eva Edlund
Ola Dahlgren